

Sygn. akt. I ACa 52/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący	<i>SSA Dariusz Mazurek (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SA Grażyna Demko</i> <i>SA Marek Klimczak</i>
Protokolant:	st.sekr.sądowy Justyna Stępień

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. na rozprawie sprawy
z powództwa **K. M.**

przeciwko **Agencji Nieruchomości Rolnych w W. i Z. M.**

o ustalenie istnienia umowy dzierżawy

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 14 października 2013 r., sygn. akt I C 658/13

I. **oddala** apelację,

II. **zasądza** od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód K. M. w pozwie skierowanym przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w R. i Z. M. domagał się ustalenia stosunku prawnego, istnienia umów dzierżawy nr (...) z dnia 28 kwietnia 2006r. oraz nr (...) z dnia 28 kwietnia 2006r., pomiędzy powodem jako dzierżawcą i Agencją Nieruchomości Rolnych.

Pozwany Agencja Nieruchomości Rolnych domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie rozstrzygając o żądaniu powoda wyrokiem z dnia 14 października 2013r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

Agencja Nieruchomości Rolnych zawarła z pozwanym Z. M. w dniu 28 kwietnia 2006r. umowę dzierżawy nieruchomości położonych w U. nr (...) i w dniu 4 maja 2005r. umowę dzierżawy nieruchomości nr (...). Obie umowy zostały rozwiązane ze skutkiem natychmiastowym z przyczyn leżących po stronie dzierżawcy. Sąd Rejonowy w Lubaczowie w uwzględnieniu żądań wydzierżawiającego prawomocnym wyrokiem w sprawie I C 82/09 i I C 85/09 nakazał Z. M. wydanie Agencji przedmiotu dzierżawy. Z przyczyn leżących po stronie powoda A. M. Agencja rozwiązała z nim umowę dzierżawy z dnia 4 maja 2006r. nr (...), a na żądanie wydzierżawiającego zobowiązano powoda do zwrotu nieruchomości. Przeciwno powodowi toczyły się również sprawy z powództwa Agencji o zapłatę z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, zakończone prawomocnymi orzeczeniami uwzględniającymi powództwo. Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 4 maja 2007r. (...) Bank S.A. w którym zdeponowane były środki powoda na zabezpieczenie należności z tytułu zawartych umów dzierżawy dokonał likwidacji blokady środków do umowy nr (...) zawartej 28 kwietnia 2006r.

W oparciu o takie ustalenia Sąd Okręgowy ocenił, że powód nie wykazał istnienia interesu prawnego w ustaleniu istnienia stosunku prawnego. Wskazał, że zawarte z powodem i pozwanym Z. M. umowy dzierżawy zostały skutecznie rozwiązane, co potwierdzone zostało prawomocnymi orzeczeniami sądów. Sąd Okręgowy wskazał, że obciążenie powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego wynika z zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.)

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się powód K. M. zaskarżając wyrok w całości apelacją.

Powód zarzucił wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie prawa materialnego art. 700 k.c., 415 k.c. poprzez błędną wykładnię oraz art. 189 k.p.c. poprzez zaniechanie wyjaśnienia przeszłych i przyszłych stosunków prawnych.

Powód zarzucił również naruszenie przepisów postępowania art. 227 i 232 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego wyjaśnienia sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i kosza czy zgodnie z żądaniem po pozwu, ewentualnie domagając się uchylecia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podnosił, że w jego ocenie wyrok jest całkowicie bezzasadny.

Apelujący powoływał się na przepis art. 700 k.c. argumentując, że nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenie na w związku z którymi doszło do rozwiązania umowy dzierżawy. Wskazując na przepis art. 415 k.c. powód uzasadniał, że należy go traktować jako osobę poszkodowaną bezprawnym działaniem.

Następnie powołując się na przepis art. 189 k.p.c. i poglądy komentatorów twierdził że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy w której powód domagał się uregulowania wzajemnych stosunków prawnych przeszłych, jak i przyszłych uzasadniały twierdzenie, że powód ma interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku prawnego. Wskazywał, że interes ten wynika z okoliczności, że finansował umowy dzierżawy zawarte pomiędzy Z. M. a pozwaną Agencją oraz, że doszło do okoliczności faktycznych niezależnych od powoda z powodu których umowy zostały rozwiązane i w związku z tym możliwe są roszczenia pozwanej agencji w stosunku do osoby powoda.

Pozwana Agencja Nieruchomości Rolnych w odpowiedzi na apelację domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację powoda zważył, co następuje:

Apelacji nie zasługuje na uwzględnienie.

Wynikające z art. 189 k.p.c. samodzielne roszczenie ma charakter materialny. Powód w procesie musi w pierwszej kolejności wykazać istnienie interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia stosunku prawnego, która to przesłanka jest przesłanką merytoryczną i konieczną, zaś po wykazaniu przesłanki istnienia interesu prawnego następuje dopiero

dalszy bieg postępowania, polegający na badaniu wykazania twierdzeń powoda o istnieniu konkretnego stosunku prawnego. W ocenie Sądu Apelacyjnego już z treści wniesionego pozwu wynikało, że powodowi nie służy interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku prawnego w postaci umowy dzierżawy nieruchomości wymienionych w żądaniu pozwu.

Sąd Okręgowy w wyniku dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych, wykazał, że zawarte przez Agencje umowy dzierżawy zostały skutecznie rozwiązane, a byli dzierżawcy zobowiązani prawomocnymi wyrokami sądu powszechnego do wydania przedmiotu dzierżawy. Niezależnie od tego za okres posiadania nieruchomości bez tytułu prawnego wskutek wygaśnięcia umowy, zasądono na rzecz Agencji wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Z dopuszczonych przez Sąd Okręgowy dowodów w postaci akt spraw sądowych, które toczyły się przeciwko byłym dzierżawcom na skutek powództw wniesionych przez Agencję wynika, że przedmiot dzierżawy został przez Agencję odebrany. Istnienie interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. nie może polegać jedynie na subiektywnym przekonaniu o konieczności uzyskania takiej ochrony przez osobę występującą z żądaniem, ale opierać się na obiektywnej potrzebie uzyskania ochrony. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny skierowania powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, tj. osobie, która niekoniecznie będąc stroną stosunku prawnego lub prawa objętego petitum pozwu, pozostaje w takim związku z tym stosunkiem prawnym, że stwarza przynajmniej potencjalne zagrożenie prawnie chronionym interesom powoda. Jest to więc obiektywna potrzeba uzyskania wyroku określonej treści, wywołana rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem sfery prawnej podmiotu występującego z powództwem ustalającym, tj. na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem z tym, że interes ten nie może być rozumiany subiektywnie, tj. według odczucia powoda, ale obiektywnie. Wyrok w procesie o ustalenie, wydany na podstawie przepisu art. 189 k.p.c., może mieć wyłącznie charakter deklaracyjny, to znaczy może jedynie stwierdzać istniejący już obiektywnie stan praw i stosunków prawnych. W żadnym razie powództwo o ustalenie nie może zmierzać do ukształtowania na nowo stosunków prawnych między stronami procesu, w tym również do zniweczenia (uchylenia) skutków czynności prawnych dokonanych z ich udziałem. Strona ma interes prawny w ustaleniu swego prawa dopóty, dopóki nie została pozwana przez swojego przeciwnika o świadczenie z tym prawem związane. Gdy taka sytuacja nastąpiła, stronie przysługuje jedynie obrona we wszczętym procesie o świadczenie.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że zakres praw i obowiązków stron umów dzierżawy, których ustalenia istnienia domaga się powód, nie budzi wątpliwości i został ukształtowany przez złożone przez strony umowy oświadczenia oraz zgodnie treścią prawomocnych wyroków. Dlatego prawidłowo ocenił Sąd Okręgowy, że powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego polegającego na stwierdzeniu, że rozwiązane na skutek oświadczenia wydzierżawiającego umowy nadal wiążą w stosunku do powoda. Okoliczności podnoszone przez powoda w niniejszej sprawie a dotyczące warunków wykonywania umowy dzierżawy i braku podstaw do jej rozwiązania mogły być podnoszone przez dzierżawcę w sprawie o wydanie nieruchomości. Wobec prawomocnego rozstrzygnięcia tych kwestii sądy rozpoznające niniejszą sprawę są związane materialnymi skutkami prawomocnych orzeczeń. Niezależnie od tego powód w żadnym zakresie nie wykazał jaki interes uzasadniał ustalenie istnienia stosunku prawnego umowy dzierżawy pomiędzy powodem a pozwaną Agencją co do nieruchomości wydzierżawionych Z. M..

Mając na uwadze powyższą ocenę Sąd Apelacyjny stwierdza, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie mogło dojść do naruszenia przepisów prawa materialnego art. 700 i 415 k.c. ponieważ nie stanowiły one podstawy prawnej roszczenia, ani w inny sposób nie miały zastosowania w sprawie, a zatem rozstrzygnięcie sprawy nie wymagało zastosowania tych przepisów. Natomiast prawidłowo Sąd Okręgowy zastosował art. 189 k.p.c. i ocenił na jego podstawie, że powodowi nie służy interes prawny w uzyskaniu ochrony, której domagał się wniesionym pozwem.

Ze wskazanych wyżej względów jako nieuzasadniony należało ocenić zarzut naruszenia art. 227 i 232 k.p.c. przez nie wyjaśnienia w oparciu o przeprowadzone dowody całokształtu okoliczności sprawy. Dokonane prawidłowo przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, dawały jednoznacznie podstawę faktyczną do oceny przez Sąd Okręgowy braku przesłanek do uwzględnienia powództwa.

W uzasadnieniu apelacji powód przytoczył wiele poglądów nie dotyczących okoliczności stanu faktycznego ustalonego w niniejszej sprawie (np. zadośćuczynienia za krzywdę 445 k.c., odszkodowania za szkodę na osobie 444 k.c.) co do których Sąd Apelacyjny nie poczuwał się do obowiązku ustosunkowania się do przepisów, które w okolicznościach niniejszej sprawy nie miały zastosowania, a ich powołanie przez apelującego wynikało jedynie z niezrozumienia podstaw ich zastosowania.

Nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji powoda Sąd Apelacyjny, ocenił apelację powoda jako nieuzasadnioną i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w związku z 391 § 1 k.p.c.). Na koszty postępowania apelacyjnego zasądzone od powoda na rzecz pozwanej Agencji składa się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika poniesione przez pozwanego w wysokości wynikającej z § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych(...)

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.